

RÅD & RÖN HUR DU KAN FÖRBÄTTRA SMITTSKYDDET PÅ HÖNSGÅRDEN

Webbinarium 17.3.2020 kl. 10-12

10.00 Saker man bör uppmärksamma i hönsgårdars smittskydd,
Jarkko Niemi, Naturresursinstitutet Luke & Gun Wirtanen, SeAMK-Ruoka

10.25 Animation: Rätta vardagsrutiner i djurgården är en effektiv del i smittskyddet
10.30 Råd och rön för praktiskt bruk i hönsgårdar – handhygien & info om projektets
hemsida, Gun Wirtanen, SeAMK-Ruoka

10.45 Har du ordning på smittskyddet i din hönsgård? Hannele Nauholz, ETT rf

11.30 Svar på publikens frågor och frågor insända via frågeväggen

12.00 Tillfället avslutas

Projektet Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom djurproduktionen
(Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Programmet för
utveckling av
landsbygden i
Fastlandsfinland
2014–2020

Projektet: Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom djurproduktionen

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

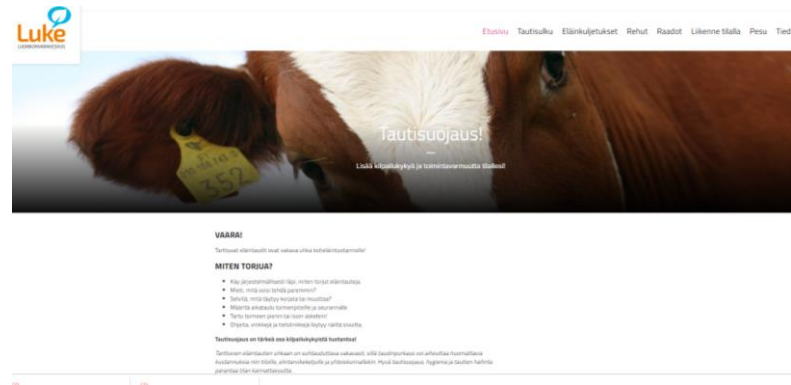

MAASEUTU 2020

Kort om EläinBioTurva-projektet

- **Målet** är att förbättra hanteringen av djursjukdomssituationen i nöt-, gris- och fjäderfägårdar och via det få fram en mera konkurrenskraftig produktion. Målet är att ge uppdaterad information om sjukdomsskyddet i Södra och Mellersta Österbotten samt Österbotten på finska och svenska.
- **Finansiering:** Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020
- **Utförs av:** Naturresursinstitutet & Helsingfors universitet Ruralia-institutet
- Bekanta dig med hemsidan →

www.luke.fi/biosecurity

LANDSBYGD.FI

Saker man bör uppmärksamma i hönsgårdars smittskydd

Jarkko Niemi, Naturresursinstitutet Luke
Gun Wirtanen, SeAMK-Ruoka

Projektet Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom djurproduktionen
(Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

LANDSBYGD.FI

RURALIA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

FARA!

Smittosamma djursjukdomar är ett allvarligt och växande hot inom djurproduktionen.

HUR BEKÄMPA?

- ✓ Gå igenom åtgärderna som förhindrar smittspridningen.
 - ✓ Hur kan man göra det bättre?
 - ✓ Vad måste fixas eller ändras?
- ✓ Slå fast en tidsplan för åtgärder och kom överens om övervakningen
- ✓ Börja med små eller stora steg – instruktioner finns i guiden!

Djurgårdens rätta
vardagsrutiner
STÖDER

EFFEKTIVT
SMITTSKYDDET

Djursjukdomar och ekonomin på hönsgårdar

Jarkko Niemi, Naturresursinstitutet Luke

Gun Wirtanen, SeAMK-Ruoka

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Innehållet

- Inledning
- Vilka är kostnaderna för och vilka fördelar för smittskyddet med sig ?
- Betydelsen av smittskydd och god hygien i hönsgårdar

Inledning

- Även om de smittsamma djursjukdomar är få i Finland är de ett ständigt hot mot produktionen
- Med smittskydd avses de åtgärder som vidtas på en anläggning för att **förhindra spridning av sjukdomar till och på gården.**
- Ett bra smittskydd är framför allt en fråga om hur man arbetar, i det ingår dagliga rutiner, arbetsmetoder, noggrannhet, renhet, strukturella lösningar i hönsgården, produktionsinsatsernas renhet, djurhälsan och många andra faktorer.

Internt och externt smittskydd

Internt smittskydd

- Sjukdomskontroll
- Renhet
- Åtgärder och användning av verktyg mellan avdelningarna
- Produktionens förhållanden

Externt smittskydd

- Inköp av djur
- Inköp av foder och mat
- Mat & matavfall
- Uppfödning & uppfödning
- Avlägsnande av gödsel eller kadaver
- Gäster och personal
- Skadedjursprogram
- Gårdens placering

Hannele ger vidare information om detta

Vilka kostnader leder smittskyddet till ?

Arbetsåtgång

Materialkostnader (skyddskläder, desinficeringsmedel m.m.)

Köptjänster (t.ex. veterinär-, städ- och transportservice)

Priset för produktionsinsatser kan vara högre ("kvalitet kostar")

Indirekt effekt på t.ex. företagets verksamhet

Övriga kostnader

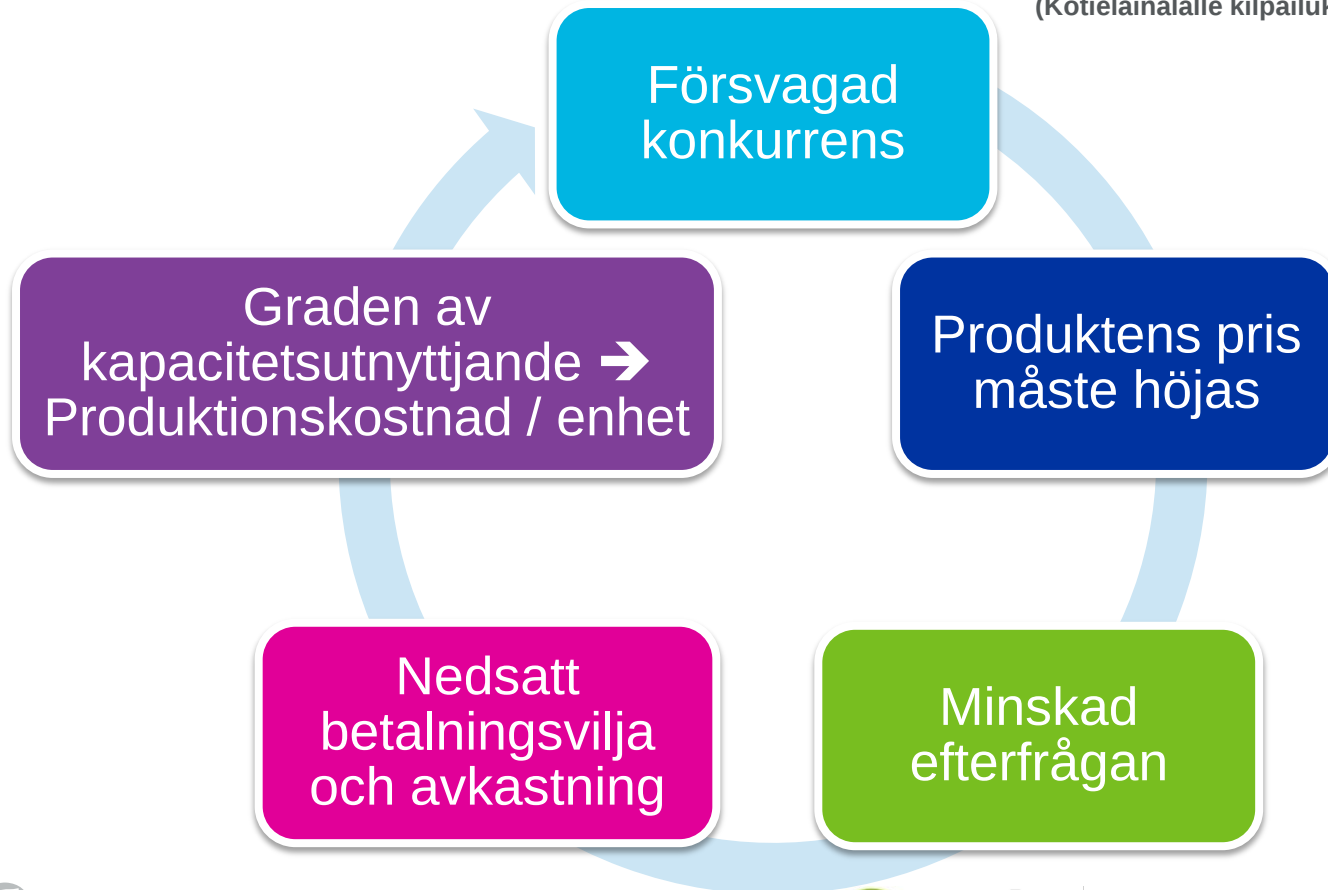
Nyttan med biosäkerhet = mindre förlust p.g.a. färre sjukdomar och bättre produktionsnivå

- Arbete, medicin och produktionsförluster p.g.a. vård av sjuka djur minskar
- Dödlighet och behov av antibiotika
- Lönsamhet i produktion och produktkvalitet

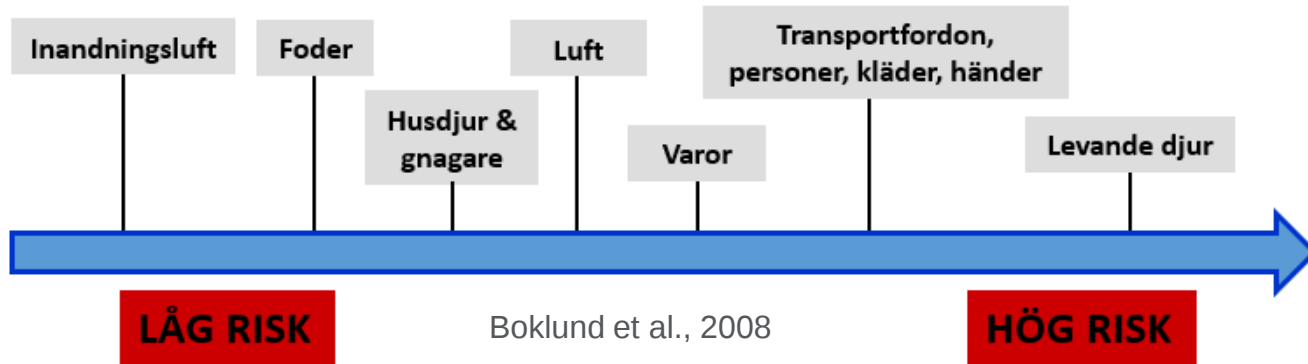
Antibioter & resistensrisk

Produkt-säkerhet

Djurens välmående

Sjukdomars spridningsvägar är av olika betydelse

Varför lönar det sig att förbättra smittskyddet?

1. Man kan påverka smittskyddet och fåglarnas hälsa!
2. Skyddar fåglarna från sjukdomar, förhindrar spridning till andra gårdar
3. Förbättrar fåglarnas hälsa, produktionsgraden och produktkvaliteten; minskar på arbetsamma störningar samt förbättrar arbetets meningsfullhet
4. Ett gott smittskydd är ett finskt arbetssätt – Bli en del av en väl fungerande produktionskedja!
5. Följ ETT:s, äggförpackarnas och slakteriernas riktlinjer
6. Smittskyddet är ett sätt att förbereda sig för framtiden - En bra djursjukdomssituation garanterar INTE fåglarnas hälsa senare
7. Intresset för smittskyddet har ökat på gårdar, som tidigare haft problem med sjukdomar
8. Konsumenter lägger stor vikt vid smittskyddet

This project has received funding from the European Union's Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No. 613574.

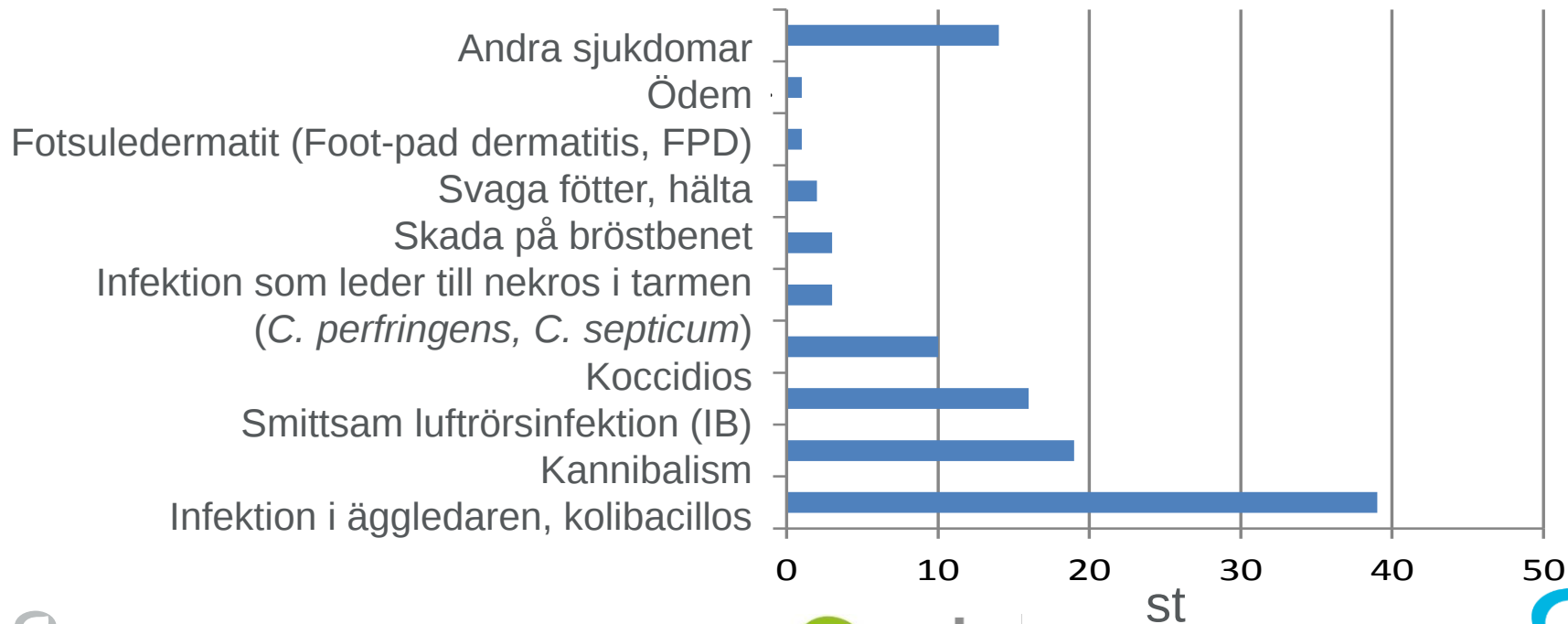
PROHEALTH

Projektet Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom djurproduktionen
(Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke)

Produktionssjukdomar som påverkar värphöns

I de finska svaren betonades bakterieinfektioner, till viss del också andra respiratoriska sjukdomar

© NATURRESURSIINSTITUTET

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

LANDSBYGD.FI

KOTIELÄINLAITTEIDEN
TUTKIMUSKESKUS

SeAMK

NATURRESURSIINSTITUTET

Faktorer, som varit problematiska i en del hönsgårdar

- ☐ Röda hönskvalster (bekämpningsråd hittas t.ex. från <https://www.sva.se/djurhalsa/djursjukdomar-a-o/roda-honskvalster-hos-fjaderfa/> eller <https://www.farmit.net/kanapunkin-ennaltaehkaeisy-ja-hoito>)
- ☐ Kannibalism
- ☐ Fuktigt strö
- ☐ Hög dödlighet
- ☐ Kolibacillos
- ☐ Flockens enhetlighet, som kan orsakas antingen av patogener eller också av andra orsaker

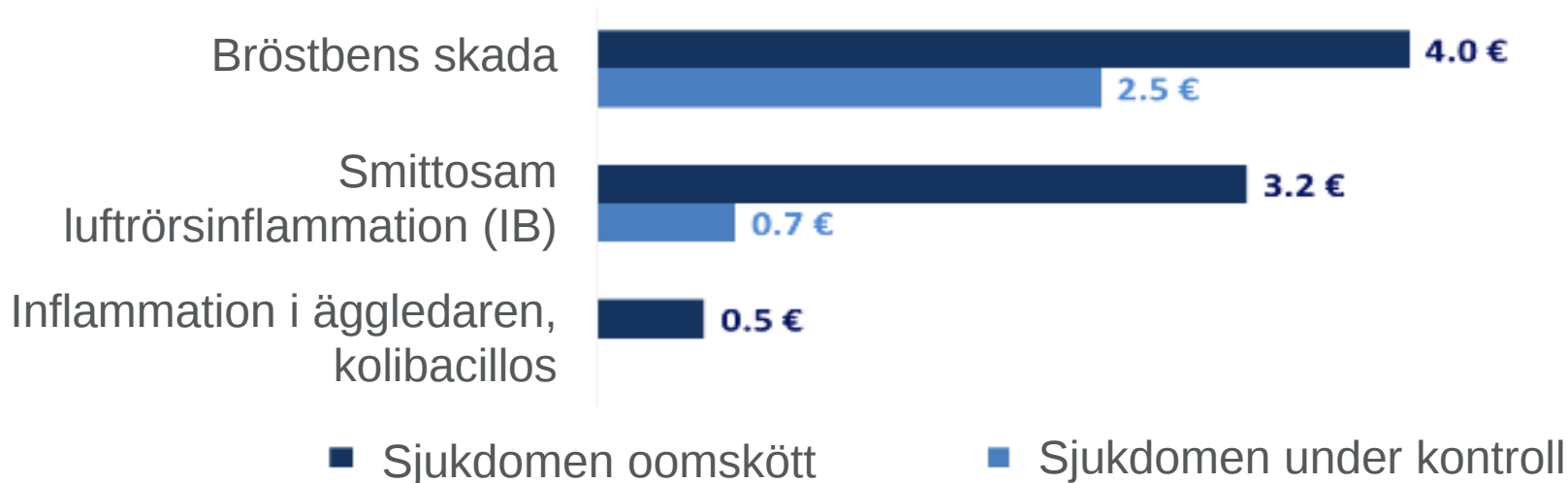
Betydelsen av röda hönskvalster

- ❑ Sänker fodernyttograden, minskar äggproduktionen, ökar mängden av ägg med låg kvalitet och utsätter fåglar för sjukdom och dödlighet (Mul 2013)
- ❑ På europeisk nivå beräknas kostnaden till över 230 milj. euro/år (Flochlay et al. 2017, van Emous 2017)
- ❑ Förluster förorsakade av kvalsterangrepp har uppskattats till 43 cent/höna, varav behandlingskostnaden är 14 och produktivetsförluster 29 cent (van Emous, 2005), möjligen t.o.m. 60 cent/höna (van Emous 2017)
- ❑ Produktionsformen kan påverka om hönskvalster är ett problem

This project has received funding from the European Union's Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No. 613574.

Förluster hos värphöns förorsakad av tre olika produktionssjukdomar (€/fågel)

This project has received funding from the European Union's Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No. 613574.

Smittskyddet på hönsgårdar med värphöns (allmänt)

- ☐ Inre smittskyddets poäng högre än det externas
- ☐ I burhönsgårdar var det inre och helhetsskyddet bäst omskött
- ☐ Det externa, interna och helhetsskyddet var sämst omskött i hönsgårdar med varaktigt torrströ
- ☐ Hönsgårdar med sittstänger (vaglar) hade det bästa yttre smittskyddet
- ☐ Högsta poängen fick äggbehandlingen (87,9 % av max-värdet)
- ☐ Sämsta poängen fick gäst- och personalrutterna till hönsgården (40,6% av max-värdet) ➔ lätt att rätta till!

Faktorer som är väl omskötta i hönsgårdarna

48 timmars regeln

Användning av smittbarriär även om handtvätt- och duschmöjligheter samt kläd- och stövelbyten kunde förbättras

Inga hobbyfåglar

Vanligtvis inga vilda fåglar i produktionsutrymmena

Användning av engångsmaterial

Utnyttjande av positivlistan

På somliga gårdar är fågel-entreprenörerna väl etablerad

Tvätt / rengöring av hönsgården efter att flocken förts bort.

OBS! Om vattentvätt utförs, måste tillräcklig blötläggning och mekanisk rengöring utföras. Kvaliteten av tvättresultat borde också mätas.

Intakta golv och byggnader:

Exempelvis sprickor i golvet är en riskfaktor, särskilt då flocken är ny.

Möjligheter till ytterligare förbättringar

- ☐ Spårning av och logg över besökare
- ☐ Planering och vägledning (t.ex. tvätt)
- ☐ Inga hönsgårdsgäster, som nyligen besökt en annan fjäderfägård, vilket även gäller för den egna personalens besök / arbete
- ☐ Användning av både gårdsspecifik kläder och kläder för specifika jobb t.ex. vid tömning av hönsgården
- ☐ Underhåll av desinfektionskar (för skodon)
- ☐ Skadedjursbekämpning (foderlagren och hönsgården t.ex. ventilationskanaler, skydd av foderlager och dess utrustning)
- ☐ Renhet och vegetation i hönsgårdens omgivning
- ☐ Leveransers renhet och hygien

Möjligheter till ytterligare förbättringar

- ☐ Hantering av kadaver, platsen för kadaverbehållare och rengöring efter användningen av verktyg/behållaren.
- ☐ Är dödsorsakerna välkända för de döda fåglarna?
- ☐ Kontroll av dricksvattnets renhet / kvalitet.
- ☐ Avfallshantering så att torrströet inte lagras onödigt länge på gården.
- ☐ Till en del av gårdarna kommer leveranser från olika leverantörer. Även om flockar vanligtvis inte blandas, borde man minska antalet leverantörer.
- ☐ Outnyttjad potential i produktionsövervakning (vatten- och foderförbrukning, viktutveckling etc.)

Animationen ger klar och tydligt information om avskiljning

Rena och **smutsiga** delarna skall avskiljas klart och tydligt från varandra

- Rutterna får inte korsa varandra
- Smittspärrar skall användas
- Verksamhet i olika områden
- Endast den smutsiga rutten skall vara enkelt nåbar för gäster, materialtransportörer och andra besökare.
- Både uppbevaring och transport av kadaver, gödsel, material och djur m.fl. görs på den smutsiga sidan / längs den smutsiga rutten
 - på den rena sidan hämtas endast rent material t.ex. torrströets kvalitet skall säkerställ före transport till gården

Smittskydd i små hönsgårdar – fritidsinnehavarens nytta, branschens nytta

Fakta om smittskyddet i små hönsgårdar

- ☐ Sjukdomsfall förekommer oftare i små hemgårdars hönshus än i produktionshönsgårdarna, eftersom smittskyddet i många fall är bristfälligt i hönsgårdar för hemmabruk.
- ☐ Betydelsen av import från utlandet?
- ☐ Kontakterna mellan hemmabruksgårdar och produktionsenheter är som tur är liten
- ☐ Kontakter med fåglar i det fria och höns för hemmabruk gör att behovet att förbättra smittskyddet är stort
- ☐ Förebyggande åtgärder på hönsgårdar är det effektivaste sättet att minska smittrycket och risker för smittsamma sjukdomar i fjäderfäflokkarna.

De viktigaste punkterna vid förebyggande av sjukdomar i små hönsgårdar

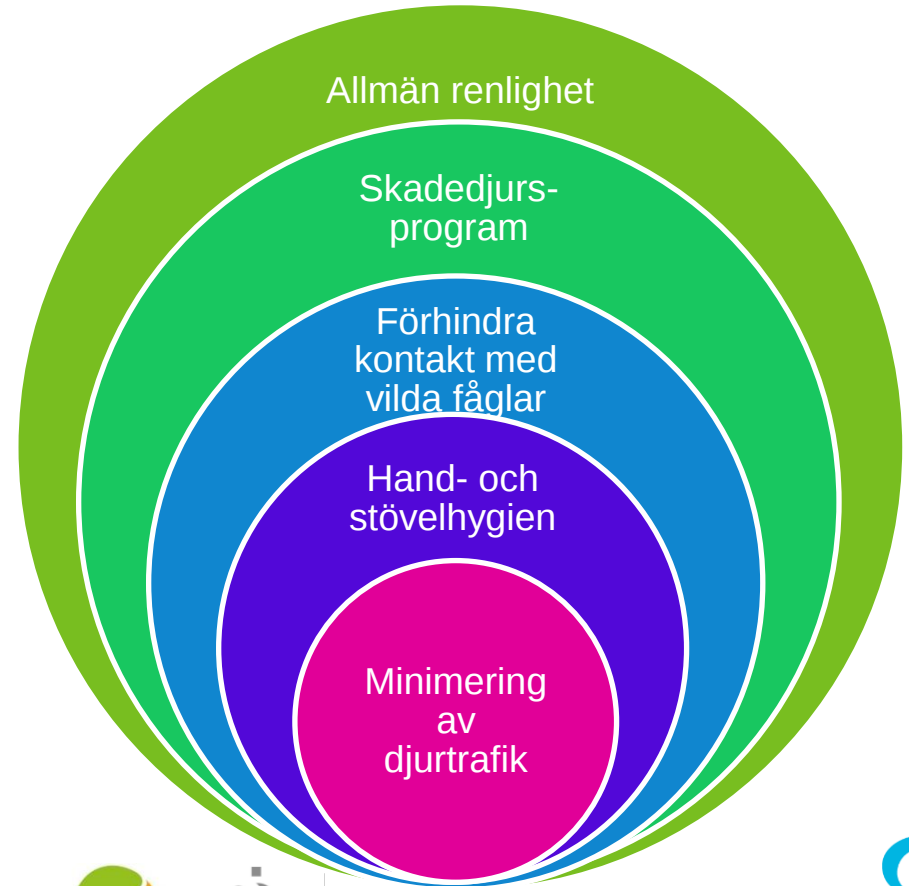

Bild: Petman, 2016

Sammandrag

- ☐ Smittskyddet ger valuta för pengarna och förbättrar djurhälsan och välmåendet!
- ☐ Även om kostnaderna för smittskyddet varierar beroende på typen, storleken och förfarandena på gården kan grundläggande åtgärder utföras rätt förmånligt.
- ☐ Ett gott smittskydd är ett arbetssätt
- ☐ Motivation, attityder och kunskap är viktiga
- ☐ **Du kan påverka sjukdomsriskerna på sin gård!**

Bekanta dig med hemsidan ➔ www.luke.fi/biosecurity

040 358 0487

jarkko.niemi@luke.fi

@Jarkko_Niemi